

Betænkning

over forslag til lov om rigsretten.

(Afgivet af udvalget den 26. januar 1954).

Udvalget har holdt 3 møder og har herunder haft samråd med justitsministeren.

Udvalget indstiller herefter lovforslaget til vedtagelse med nedenstående af ministeren stillede og af hele udvalget tiltrådte ændringsforslag.

Udvalget ønsker herved særligt at fremhæve ændringsforslaget til § 68, hvorefter den for Højesteret i henhold til retsplejelovens § 218, stk. 1, gældende bestemmelse vedrørende dissenser gennemføres for rigsretten. Domme afsagt af rigsretten skal fremtidig indeholde oplysning om de forskellige meninger under afstemningen, både for så vidt angår resultatet som begrundelsen samt oplysning om stemmetal, men uden angivelse af dommernes navne. Rigsrettens afgørelser vil kunne være af stor betydning for den konstitutionelle praksis, og den bør derfor i videst muligt omfang begrunde sine domme, ligesom særopfattelser bør fremgå klart af dommen til uddybelse og forståelse af dommens resultat.

De øvrige ændringer gennemfører på en række mindre vigtige punkter regler, der nu er gældende i retsplejeloven.

Ændringsforslag.

Af justitsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 14.

1) I stk. 2, sidste punktum, erstattes det sidste ord „sagfører“ af ordene: „der kan anvendes som forsvarer for rigsretten.“

Til § 23.

2) Paragraffen affattes således:

„Indstævningen sker med 14 dages varsel. Opholder tiltalte sig på Færøerne eller i Grønland eller udenfor riget, fastsætter dog retten efter forhandling med anklageren og forsvareren et sådant varsel, som efter omstændighederne må anses for tilstrækkeligt.“

Til § 27.

3) Stk. 1 og stk. 2 affattes således:

„Stk. 1. Foreløbige undersøgelseshandlinger foretages af vedkommende underretsdommer, jfr. retsplejelovens § 694.

Stk. 2. Finder undersøgelsesretten, at det til opnåelse af undersøgelsens formål er påkrævet at foranstalte husundersøgelse, undersøgelse eller beslaglæggelse af breve eller andre papirer, kan han ved kendelse træffe bestemmelse derom.“

Til § 31.

4) Paragraffen affattes således:

„Af de i § 29 omhandlede dokumenter bliver genpart at overlevere tiltalte eller hans forsvarer, og disse er da berettigede til en passende udsættelse til at gøre sig bekendt dermed.“

Til § 32.

5) Sidste punktum udgår.

Til § 52.

6) I stk. 1, 1. pkt., erstattes ordene „tages for“ af: „afhøres.“

Til § 60.

7) Efter 1. pkt. indføjes som nyt 2. pkt.: „Når afhøringen er endt, oplæses og vedtages protokollatet.“ [2. pkt. ændres til 3. pkt.].

Til § 68.

8) Paragraffen affattes således: „Dommen skal indeholde angivelse af de

grunde, hvorpå domsslutningen støtter sig, samt oplysning om de forskellige meninger under afstemningen, såvel vedrørende resultatet som vedrørende begrundelsen, med oplysning om stemmetal, men uden angivelse af dommernes navne.“

Til § 74.

9) 1. pkt. affattes således:

„Den valgte anklager og den beskikkede forsvarer har ret til erstatning for nødvendige udgifter og til godtgørelse for deres arbejde.“

Alfred Bøgh.

Henry Christensen.

Einer-Jensen.

Holger Eriksen,
formand.

Gideon.

Hauberg.

Halfdan Hendriksen.

Jørgen Jørgensen (Lejre).

Ole Bjørn Kraft.

Evald Kristensen.

Lorentzen.

Frede Nielsen.

Harald Nielsen.

K. Axel Nielsen,
ordfører.

Peter Nielsen.

Edel Saunte,
sekretær.

Thestrup.

Bilag 1.

Folketingets udvalg
 angående
forslag til lov om rigsretten.

København, den 20. november 1953.

Udvalget udbeder sig ministerens besvarelse af følgende spørgsmål, om muligt i 20 eksemplarer:

1. *ad § 1.* Bør „ministrene“ ikke ændres til „ministre“?
2. *ad § 12.* Bør retsplejelovens bestemmelser om dissenser ikke indføres her?
3. *ad § 14.* Bør retten ikke efter begæring kunne beskikke en person, der ikke er sagfører?
4. *ad § 15.* Bør andet punktum ikke udgå?
5. *ad § 23.* Kan der ikke findes en anden sproglig formulering af 1. punktum?
6. *ad § 25.* Bør forsvarerne ikke også have genparter af det øvrige materiale?
7. *ad § 27.* En forhandling ønskes, om det er rigtigt at beskikke andre end de pågældende underretsdommere. Det synes betænkeligt, ikke mindst under henvisning til §§ 50 og 55.
8. *ad § 30.* Bør ordene „på erstatning“ ikke ændres til „om erstatning“?
9. *ad § 31.* Bør ordene „i reglen ikke over 14 dage“ ikke udgå?
10. *ad § 32.* Bør sidste punktum ikke udgå?
11. *ad § 44.* Bør strafferammen ikke forhøjes og det strafbare ikke udvides til at omfatte nægtelse af udtalelse?
12. *ad § 52.* „Tages for“ rettes til „ afløses“. Bør ordene „eller af tiltalte“ ikke udgå?
13. *ad § 60.* Hvis man vil fastholde et protokollat, bør det så ikke oplæses og godkendes? Bør man i disse vigtige sager ikke lade forklaringerne optage på bånd eller stenografere ned?
14. *ad § 74.* Bør ordene „når de nedlægger påstand derpå“ ikke udgå?

P. u. v.

Holger Eriksen,
 formand.

Til justitsministeren.

Bilag 2.

Justitsministeriet.

København, den 2. december 1953.

Under henvisning til udvalgets skrivelse af 20. november 1953 fremsendes hermed i 20 eksemplarer besvarelse af de i skrivelsen stillede spørgsmål.

Hans Hækkerup.

/ Chr. Ludvigsen.

Til formanden for folketingets udvalg angående forslag til lov om rigsretten, hr. folketingsmand Holger Eriksen, folketinget.

De i udvalgets skrivelse af 20. november 1953 stillede spørgsmål skal man besvare således:

ad 1 ad § 1:

Forslagets ordlyd er den samme, som er anvendt i grundlovens § 60, der ligeledes taler om „..... ministrene“. Dette bør formentlig ikke ændres.

ad 2 ad § 12:

Efter nøjere overvejelse af spørgsmålet om, hvorvidt der bør være adgang eller pligt til optagelse af dissenser i rigsrettens domme, er det justitsministeriets opfattelse, at en udtrykkelig bestemmelse herom vil være ønskelig, da det ellers vil være tvivlsomt og derfor overladt til rigsrettens egen afgørelse i praksis, om man i denne forbindelse skal følge

e n t e n

a) den for Højesteret gældende bestemmelse i retsplejelovens § 218, stk. 1, hvorefter domme afsagt af Højesteret skal indeholde oplysning om de forskellige meninger under afstemningen, såvel vedrørende resultatet som vedrørende begrundelsen, med oplysning om stemmetal, men uden angivelse af dommernes navne,

eller

b) den for retterne iøvrigt gældende regel i retsplejelovens § 216, stk. 5, hvorefter stemmetallet ikke må optages i rettens afgørelser, således at denne bestemmelse i overensstemmelse med det i praksis antagne ikke anses for at være til hinder for afgivelse af dissenterende votum efter domskonklusionen uden dommerens navn,

eller endelig

c) den praksis, der fulgtes af Højesteret, indtil retsplejelovens § 218 blev ændret ved lov nr. 112 af 7. april 1936, og ifølge hvilken praksis Højesteret hverken anså sig berettiget eller forpligtet til at optage dissenser i de afsagte domme.

Det er endvidere justitsministeriets opfattelse, at der i denne henseende bør gælde samme regler for rigsrettens afgørelser som for Højesterets. Rigsrettens afgørelser vil — som tilfældet har været i Norge — kunne være af stor betydning for den konstitutionelle praksis og bør derfor ligesom Højesterets domme begrundes i videst muligt omfang. Også mindretalsudtalelser vil kunne have stor betydning ved fortolkningen af sådanne afgørelser.

Der stilles derfor forslag om indførelse af den for Højesteret gældende ordning med hensyn til dissenser. En bestemmelse herom hører imidlertid efter justitsministeriets opfattelse ikke hjemme i forslaget § 12, der handler om retsmødernes offentlighed, men i § 68, der handler om dommenes affattelse. Det nævnte ændringsforslag findes derfor som nr. 7 til § 68 på den vedføjede fortegnelse over ændringsforslag.

ad 3 ad § 14:

Ved forslaget er der givet en i forhold til retsplejelovens almindelige regel meget vid adgang til frit valg af forsvarer, men der vil formentlig også kunne være trang til i rigsretssager at få beskikket andre end sagførere som forsvarer. Det som nr. 1 på vedlagte fortegnelse optagne ændringsforslag åbner mulighed herfor.

ad 4 ad § 15:

Bestemmelsen i 2. punktum om begrænsninger i den valgte forsvarers retsstilling har sit sidestykke i retsplejelovens §§ 821 og 737. Under hensyn til den vide adgang til at vælge forsvarer, som forslaget giver, uden at der i loven stilles eller af retten kan stilles særlige krav til deres egnethed, synes der ikke at være grund til i rigsretssager at give den valgte forsvarer en gunstigere stilling end den, der tilkommer ham efter retsplejeloven. Den i bestemmelsen givne begrænsede adgang til udelukkelse af den valgte forsvarer kan kun benyttes, når retten finder grund til at antage, at den pågældende vil misbruge sin stilling som forsvarer. Adgang hertil bør rigsretten formentlig også have.

Misbruger en *beskikket* forsvarer sin stilling til at modarbejde sagens oplysning, ifalder han i medfør af retsplejelovens § 739 strafansvar, og en anden må kunne beskikkes i hans sted.

ad 5 ad § 23:

Der henvises til ændringsforslag nr. 2 ad § 23 på vedføjede fortegnelse.

ad 6 ad § 25:

Ifølge forslaget § 31 får forsvareren (eller tiltalte) genpart af de med anklageskriftet fremlagte dokumenter.

ad 7 ad § 27:

Herom imødeses forhandling.

ad 8 ad § 30:

Det er formentlig lige så rigtigt at sige „påstand på“ som „påstand om“; måske er det rigtigere.

ad 9 ad § 31:

Selvom tiltalte og hans forsvarer kan have en interesse i sagens forhaling, som anklageren normalt ikke vil have, har man, da retten har afgørelsen med hensyn til fristens længde, ingen betænkelighed ved at lade ordene „i reglen ikke over 14 dage“ udgå, jfr. ændringsforslag nr. 3 på vedlagte fortegnelse.

ad 10 ad § 32:

Bestemmelsen i paragraffens sidste punktum kan uden skade udgå, jfr. ændringsforslag nr. 4.

ad 11 ad § 44:

Strafferammen er den samme som den i retsplejelovens §§ 177 og 189 fastsatte. Der er formentlig hverken grund til at forhøje dens minimum eller dens maksimum. Nægtelse af at udtale sig straffes i medfør af forslaget § 53 på samme måde.

ad 12 ad § 52:

Mod ændring af „tages for“ til „afhøres“ skal man ikke gøre nogen indsigelse. Jfr. ændringsforslag nr. 5.

At tiltalte har adgang til selv at afhøre de af forsvarer fremstillede vidner, gælder også ifølge retsplejelovens § 872. At fravige den almindelige regel, der ganske vist sjældent finder anvendelse i praksis, forsåvidt angår rigsretssager, ville næppe være rigtigt; netop i sådanne sager kan reglen have praktisk betydning, idet tiltalte eventuelt bedre end sin forsvarer kan være i stand til at foretage visse afhøringer om forhold, til hvilke han har nøje kendskab.

ad 13 ad § 60:

Det under nr. 6 på fortegnelsen optagne ændringsforslag gør oplæsning og vedtagelse af protokollater under domsforhandlingen for rigsretten obligatorisk ved indførelse af en bestemmelse svarende til den, der i medfør af retsplejelovens § 824 gælder om protokollation under forundersøgelse ved retten.

Om anvendelse af retsstenografer i straffesager kan justitsministeriet i medfør af retsplejelovens § 41 a fastsætte nærmere bestemmelser; dette er ikke sket, men justitsministeriet har i enkelte tilfælde truffet bestemmelse om stenografisk referat i konkrete sager. At foreskrive optagelse på stålband eller stenografisk referat som obligatorisk, forsåvidt angår hele retsforhandlingen eller dele af denne, ville næppe være hensigtsmæssigt. Skønt sagerne normalt er meget betydningsfulde, kan de dog være af meget forskellig karakter, og det ville formentlig være at foretrække, at skønnet over, om stenografi eller optagelse på stålband bør tages i brug, er overladt til rigsretten selv. Det må sikkert antages, at rigsretten også

uden udtrykkelig hjemmel dertil kan træffe bestemmelse herom, og at anvendelsen ikke vil kræve justitsministerens godkendelse, som iøvrigt ikke kunne tænkes nægtet. Ville man have en udtrykkelig bestemmelse, måtte den tilføjes som stk. 2 til § 60 og lyde:

Retten kan bestemme, at retsforhandlingerne eller dele af disse skal gengives i stenografisk referat eller optages på stålband eller lignende. I hvilket omfang tilførsel til den i stk. 1 omhandlede særlige bog og til retsbogen i så fald skal finde sted, bestemmes af formanden.

ad 14 ad § 74:

Ordene „når de nedlægger påstand derpå“ kan godt udgå, jfr. ændringsforslag nr. 8.

Folketingets udvalg angående forslag til lov om rigsretten.
